

संवत्सारून कसे पार पडता येने, दाविपर्या तुम्हाम आणखी एकांन गोष्टी सांगनो.

एका शहरात एक किराण्याचा व्यापारी होता. तो किराण्या जिन-साशिवाय तन्हेतन्हेचे बांदी विरहित असे. एके दिवशी त्याने आपल्या मुलाला तळघरातून टोपलीभर जिरे आणाव्याम सांगितले. त्याप्रमाणे मुलगा एक काकडा पेटवून घेऊन तळघरात गेला. जिन्याची टोपली घेऊन बाहेर येताना मुलाच्या हातात काकडा नाही असे पाहून बापाने, "काकडा कोठे ठेविलाम ? म्हणून त्यास विचारिले. मुलगा म्हणाला, "जिन्याच्या पोत्याजवळ ते एक काकडा विधाचे पोते आहे, त्यात तो खोचून ठेविला आहे." हे ऐकताच बापाच्या पोटात धम्म झाले. तो मनात म्हणाला, "ते काळे बी कसले ! ती बंदुकीची दाक आहे." मग का काकडाची ठिणगी नीत पडली, किंवा तो दाकपर्यंत जळत गेला, तर सर्व घराचा आग माणसाचा एकदम फडशा उडेल ! असो; रानांनी जाऊन काकडा बसतो आणावा, मग काय होईल ते हाथा !" असा मनाचा तो तर्क करून तसाच तो तळघरात उतरला. काकडाला बारा लागून दाकत ठिणगी पडेल म्हणून तो अगदी हळूहळू काकड्याजवळ गेला, आणि ठिणगी पडली तरी हातावरच पडायची, म्हणून ओजळ करून, तीमज्ये हळूच काकडा धरून त्याने तो बाहेर काढिला. ईश्वरकृपेने ठिणगी कोठेच पडली नाही, व काकडाही नाश झाला नाही. पाहो, न्या व्यापाऱ्याचे केवढे प्रसंगावधान ! त्या प्रसंगी जर तो गडबडून गेला असता, तर त्याच्या घरादाराचा सर्वस्वी नाश झाला असता ; परंतु त्याने अशा प्रसंगी आपले चित्त स्थिर ठेवून मोठ्या धैर्याने आलेख अग्रिष्ट टाळिले.

दुसरी एक गोष्ट अशी आहे की, एव खडेगावान एकदा कोही

संकटातून कसे पार पडता येने, द्वाविपर्या तुम्हाम आणखी एकशेन गोष्टी सांगतो.

एका शहरात एक किराण्याचा व्यापारी होता. तो किराण्या जिन-साशिवाय तऱ्हेतऱ्हेचे बाही विक्रीत असे. एके दिवशी त्याने आपल्या मुलाला तळघरातून टोपलीभर जिरे आणाव्यास सांगितले. त्याप्रमाणे मुलगा एक काकडा घेऊन घऊन तळघरात गेला. जिन्याची टोपली घेऊन बाहेर येताना मुलाच्या हातात काकडा नाही असे पाहून बापाने, "काकडा कोठे ठेविलाम ?" म्हणून त्यास विचारिले. मुलगा म्हणाला, "जिन्याच्या पोऱ्याजवळ ते एक काकडा बिथाचे पोते आहे, त्यात तो खोचून ठेविला आहे." हे ऐकताच बापाच्या पोटात धम्म झाले. तो मनात म्हणाला, "ते काळे बी कसले ! ती बंदुकीची दाख आहे ! मग का मक्याची ठिणगी नीत पडली, किंवा तो दाखपर्यंत जळत गेला, तर सर्व घराचा अंग माणसाचा एकदम पडशा उडेल ! अमो ; रानाची जाऊन काकडा बरती आणावा, मग काय होईल ते हावा !" असा मनात तो विचार करून तसाच तो तळघरात उतरला. काकडाला वारा लागून दाखत ठिणगी पडेल म्हणून तो अगदी हळूहळू काकड्याजवळ गेला, आणि ठिणगी पडली तरी हातावरच पडायची, म्हणून ओजळ करून, तीमध्ये हळूच काकडा धरून त्याने तो बाहेर काढिला. ईश्वरकृपेने ठिणगी कोठेच पडली नाही, व कशाचाही नाश झाला नाही. पाहो, न्या व्यापाऱ्याने केवढे प्रसंगावधान ! त्या प्रसंगी जर तो गडबडून गेला असता, तर त्याच्या घरादाराचा सर्वस्वी नाश झाला असता ; परंतु त्याने अशा प्रसंगी आपले चित्त स्थिर ठेवून मोठ्या धैर्याने आलेख अतिष्ठ टाळिले.

दुसरी एक गोष्ट अशी आहे की, एव खडेगावान एकदा कोही

३ दूषित हवेचं वाढट परिणाम व

स्यन्द इत्येवा प्रथमा.

अतः $\frac{1}{2} \times 100 = 50\%$ वेदा वादित्व द्वारा

... .. हुन' बाहेर सोडितो.

૬ ચાલુ - ગણતરી થી આગળ

१ ५ मरुतु नमोः

१. एषः शब्दः अस्माकं नीतिः

३. इस न घनो, ती

११३. पाण्ड्याचे

१. २. ३. ४. ५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४. १५. १६. १७. १८. १९. २०. २१. २२. २३. २४. २५. २६. २७. २८. २९. ३०. ३१. ३२. ३३. ३४. ३५. ३६. ३७. ३८. ३९. ४०. ४१. ४२. ४३. ४४. ४५. ४६. ४७. ४८. ४९. ५०. ५१. ५२. ५३. ५४. ५५. ५६. ५७. ५८. ५९. ६०. ६१. ६२. ६३. ६४. ६५. ६६. ६७. ६८. ६९. ७०. ७१. ७२. ७३. ७४. ७५. ७६. ७७. ७८. ७९. ८०. ८१. ८२. ८३. ८४. ८५. ८६. ८७. ८८. ८९. ९०. ९१. ९२. ९३. ९४. ९५. ९६. ९७. ९८. ९९. १००.

११ कालप्रवृत्तिः स्यात्

॥ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

इति चैव त्रैलोक्ये भवति ॥

१ १ १ प्रमाणानि

$$t = \frac{1}{2} (x^2 - y^2)$$

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

१। २। क्रम संख्या अंक

॥ नमः शिवाय ॥ वा ॥ ॥ ॥

१. ७५५-१००० म. पू. पूर्व

$$A = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \end{pmatrix} \quad \det(A) = 0 \quad \text{and} \quad \det(A) = 0$$

१. फल २. वृक्ष ३. वृक्ष ४. वृक्ष

$$M = \frac{1}{2} \left(\frac{1}{\mu_0} + \frac{1}{\mu_0'} \right) \frac{1}{\mu_0 \mu_0'} \quad (4)$$

खिडक्या दिवसा मोकळ्या देवता येनात. रात्री दारें जरी बंद करावी लागली, तरी खिडक्या उघड्या ठेवाव्या व स्वच्छ हवेना प्रवाह घाति खेळू घावा. खिडक्यास लोखंडी गज बसविले, म्हणजे त्या उघड्या ठेविल्या तरी चांगळिगटाचा उपद्रव होण्याचें भय राहणार नाहीं.

निजण्याच्या खोलीत माणसाची फामील दाटी नमावी. दर-माणशी निदान पन्नास चौगुन फूट हा मानार्हे जागा असावी. दाटी अमली म्हणजे नथे निजलेल्या मनुष्यास हवी तेवढी ताजी हवा मिळणार नाहा. गोलीच्या खिडक्या उघड्या असता आगावरं वाऱ्याचा झुळक न येईल अशा ठिकाणी निजवें, म्हणजे वाऱ्यापामून काही इजा होणार नाहीं.

४. ज्ञान काकन.

प्रत्येक मनुष्याने आपले कर्तव्य करणें हें अत्यंत श्रेयस्कर आहे. कर्तव्यदर्श मनुष्य इतकाम मार्गदर्शक होतो. असे कर्तव्यदर्श पुरुष, अर्थानेच नाहीं. 'क' स्वाध्याय' दृष्टि न देता निरकालचा खग स्वार्थ साधणार पुरुष, त्या देशात अधिक निपजतात, तोच देश उन्नतीस येतो, आणि जोपर्यंत अशा ज्योति पाजळत राहतील, तोपर्यंतच ही उन्नति टिकते. अशा थार पुरुषांपैकी ज्ञान काकन हा एक होना.

ज्ञान काकन हा विलायतेत उतारूच्या एका लहानशा आगबोटीवर मुहाणदार होना. एके दिवशी मध्याकाळी ती आगबोट निव्यामप्रमाणें उतारू घेउन निघाली. ती बंदर सोडून फार लांब गेली नाहीं, तोंच एकाएकी काही जळाल्याची घाण आली, व काय जळालें म्हणून तपास करतात, ती आगबोटीच्या चाकावरील ओगण ठेवण्याच्या पेटीतून

खिडक्या दिवसा मोकड्या ठेवता येनात. रात्री दारें जरी बंद करावी लागली, तरी खिडक्या उघड्या ठेवाच्या व म्बच्छ हवेचा प्रवाह घर्गव येऊ घावा. खिडक्यास लोखंडी गज बसविले, म्हणजे त्या उघड्या ठेविल्या तरी चांगलिंगटाचा उपद्रव होण्याचें भय राहणार नाहीं.

निजण्याच्या खोलीत माणसाची फाजील दाटी नसावी. दर-माणशी निदान पन्नास चौगम फूट द्या मानाजें जागा असता. दाटी असली म्हणजे नधे निजलेल्या मनुष्यास हवी तेवढी ताजी हवा मिळणार नाहा. गोष्टीच्या खिडक्या उघड्या असता आगावर बाऱ्याचा झुळक न येईल अशा ठिकाणी निजवें, म्हणजे बाऱ्यापामून काही इजा होणार नाहीं.

४. ज्ञान काकिन.

प्रत्येक मनुष्याने आपले कर्तव्य करणें हें अत्यंत श्रेयस्कर आहे. कर्तव्यदर्शक मनुष्य इनगम मार्गदर्शक होतो. असे कर्तव्यदर्शक पुरुष, अर्थानेच नाहीं 'क' शब्दाचा अर्थ न देता चिरकालचा स्वर्ग स्वार्थ साधणारा पुरुष, त्या देशात अधिक निपजतात, तोच देश उन्नतीस येतो, आणि तोपर्यंत अशा ज्योति पाजळत राहतील, तोपर्यंतच ही उन्नति टिकते. अशा थार पुरुषांपैकी ज्ञान काकिन हा एक होना.

ज्ञान काकिन हा विलायतेत उतारूच्या एका लहानशा आगबोटीवर मुकाबदार होना. एके दिवशी मल्याळाळी ती आगबोट निन्याप्रमाणें उतारू घेउन निघाली. ती बंदर सोडून फार लांब गेली नाहीं, तोंच एकाएकी काही जळाल्याची घाण आली, व काय जळालें म्हणून तपास करतात, ती आगबोटीच्या चाकावरील ओगण ठेवण्याच्या पेटांनून

म्हणून जाऊन पोहोचली, व सर्व उताऱू तेथे सुगरूप उतरले.
ने पाहून काकनाम पराकाष्ठेचा आनंद वाटला.

ह्या सर्व कृत्यामुळे त्याच्या शरिराचे मात्र फार नुकसान झाले.
ऐन ताम्ण्यात अमनाही, एका चांग घटकेत काळजीने व थमाने त्याचे
रूप अगदी पालटले त्याचे सर्व केस पिरले, व त्याचे पहिलवानामारंग
शरीर हेंने ने झुक व गेट होऊन तो अगदीं मलान्यामाग्या दिभू
लागला ' त्याने सर्वांचे प्राण वाचविले मरे, पण त्याचे हातपाय पोळून
जाऊन निरुपयोगी झाले ही एवढी शरीरहाति त्याने केवळ
आपले कर्तव्य वजाविण्याकरिता मोडिली शाबास त्याची ! अर्था
कर्तव्यदक्ष माणसे ज्या देशात निपजनात तो देश भरभराटीस
आल्यावाचून कसा राहाल ?

५. गुरु सांदीपनि आणि त्याचे शिष्य.

अवती नगरीजवळ सांदीपनि नावाचा एक ऋषि राहात असे.
उत्तम गुरु असा त्याचा लौकिक सर्वत्र पसरला होता म्हणून यमुदेवाने
आपले पुत्र वलराम व कृष्ण ह्यांस सांदीपनाकडे विद्याभ्यासासाठी
पाठविले त्याच्याबरोबर त्याचा मनेही, ब्राह्मणपुत्र मुदामा, हाही गेला.

गुरुच्याठावी जे गुण असावे ते सर्व सांदीपनीच्या आर्गी होते.
तो ऋषि वेदांमध्ये प्रवीण असून धर्माचरणाने नेहमी दक्ष असे. सर्व
विद्या आणि कला त्यास पूर्ण अवगत होत्या, तरी त्याच्याठावी गर्व,
दम इत्यादि कोणतेही अवगुण नव्हत. सर्वे शिष्यावर त्याची समदृष्टि
असे. त्याच्या मनार्ची समता आणि प्रसन्नता त्याच्या आचरणात
मनत दिसून येत असल्यामुळे त्याचे शिष्य अग्न्यत सन्मुख राहान,
व त्यावर त्याची फार भक्ति थमे.

मंडकानवळ जाऊन पोहोचली, व सर्व उतारू तेथे सुगरूप उतरले. ते पाहून काकनाम पराकाष्ठेचा आनंद वाटला.

ह्या सर्व कृत्यामुळे त्याच्या शरिराचे मात्र फार सुस्मान झाले. ऐन ताऱ्यात अमनाही, एका चांग घटकेत काळजीने व श्रमाने त्याचे रूप अगदी पालटले. त्याचे सर्व केस पिकले, व त्याचे पहिलवानामारंगे शरीर रंगेने ते शूद्र व गेट होऊन तो अगदी म्हाताऱ्यामागवा दिभू लागला. त्याने सर्वेचे प्राण वाचविले म्हरे, पण त्याचे हातपाय पोंजून जाऊन निरुपयोगी झाले. ही एवढी शरीरहानि त्याने केवळ आपले कर्तव्य वनाविण्याकरिता मोगिली शाबास त्याची ! अशी कर्तव्यदक्ष माणसे ज्या देशात निपजनात तो देश भरभराटीस आल्यावाचून कसा राहिल ?

५. गुरु सांदीपनि आणि त्याचे शिष्य.

अवती नगरीजवळ सांदीपनि नावाचा एक ऋषि राहात असे. उत्तम गुरु असा त्याचा लौकिक सर्वत्र पसरला होता. म्हणून यमुदेवाने आपले पुत्र बलराम व कृष्ण ह्यांस सांदीपनाकडे विद्याभ्यामासाठी पाठविले. त्याच्याबरोबर त्याचा मनेही, ब्राह्मणपुत्र मुदामा, हाही गेला.

गुरूच्याठायी जे गुण असावे ते सर्व सांदीपनीच्या आगी होते. तो ऋषि वेदांमध्ये प्रवीण असून धर्माचरणात नेहमी दक्ष असे. सर्व विद्या आणि कला त्यास पूर्ण अवगत होत्या, तरी त्याच्याठायी गर्व, दम इत्यादि कोणतेही अवगुण नव्हते. सर्वे शिष्यावर त्याची समदृष्टि असे. त्याच्या मनार्ची समता आणि प्रसन्नता त्याच्या आचरणात जतन दिसून येत असल्यामुळे त्याचे शिष्य अगस्त सगुप्त राहान, त्यावर त्याची फार भक्ति थमे.

न्याचे कठ टाढून येऊन शब्द कुटेनामा आला! शेवटी सांईपानि आपले दुःख आवकून घोगण्या स्वर्गने म्हणाला, "कृष्णा, उगा; रामा, दामा, गडू नरा थोडे मागतो ते ध्यानात ठेवा. आपल्या कर्तव्यास लागून राहा. अव्ययन मोडू नरा स्वर्गा दिनाचा मार्ग शुरु नरा. मर्याने यागा माना, पिता आदिशकून वडील माणमाणा मान ठेकीत मा लाफाच्या दावाकड दुःख करून न्याचे गुण नेवटे घेत जा. दुसऱ्यास न रा न देत, न्याजवर होनील तिनके उपहासच करा."

असा सांईपानि न्यास निरोप देताना थोडक्यांत उपदेश केला, तरी ना उपदेश चिंता करून, मृदुत मृदुत गुरूच्या पायावर होई ठेवून व गुरूपत्नीस वडन करून निघाले. घरी पान आल्यावर कृष्णा व गुरुजी यांनी गुरूजीकडे पाठविली. सापुर्ती, गुरूजी अमनना, गुरूजीला म्हणून कृष्णान गुरूना मृत पुत्र निवून करून घेत आणून दिला असेही पुढातल मागितले आहे.

६. आत्मसंयमन.

मदू व हरी अम टाचे विद्यार्थी शेतारीशेतारी राहून असत. ते शेतारी वंगवाच शास्त्रम ज्ञात. मदूवर गुरूजीचा पाठ सोपे असे, पण न्यास हाच विद्या ज्ञान एक वेष्टतरी गंगे भाग्याची पाळी वेष्ट. शेतारी भागवान बुद्धिमान हत, पण हरी शिक्षणात थोडामा मागे पडे. हे असे जे हवे म्हणून हरीने एक दिवशी मदूम विचारिले.

— "ह्या म्हणाला, ते अज मर्यादळी मागेत.

त्याचे वठ दाढन येऊन शब्द कुटेनासा आला! शेवटी मांडीपाने आपले दु:ख आवळून घोगण्या स्वर्गने म्हणाला, "कृष्णा, उगा; मना, दासा, म्हू नरा थोडे मागतो ते ध्यानात ठेवा. आपल्या वर्तण्यास जागृत राहा. अव्ययन मोहू नरा स्वर्ग्या दिनाचा मार्ग खुलू नरा. मग्याने वागा माना, पिता आदिशब्द वडील माणसाचा मान ठेवीत ना लाकाच्या दणा वड दुःख वळून त्याचे गुण नेवटे घेत जा. दुसऱ्यास नम न देता, त्याजवर होर्नील तिनके उपहासच करा."

भसा मांडापाना नम निरोप देताना थोडक्यात उपदेश केला. तरी ना उपदेश चिंता वळून, म्हणून म्हणून गुरूच्या पायावर होई ठवून व गुरूपत्नीस वडून वळून निघाले. घर्षी पान आम्हावर कुं न १५४ ... न मर्त्यकडे पाठविडी. झापुर्वी, गुह्यगर्दी असताना, गुह्यदक्षिणा म्हणून कृष्णान गुरूचा मृत पुत्र तिवन वळून पान आणून दिव्या अमेरी गुहातून मागितडे आंद.

६. आत्मसंयमन.

मदू व हरी भम दावे विद्यार्थी शेतारीशेतारी राहून असत. ते शेतीची वंगवच दाढन ताल. मदूवर गुह्यगर्दीचा पाग लोभ असे, पान नाना हरीचा दिवातून एक वेळतरी गले भाव्याथी पाळी येई. शेवटी मागवून बुद्धिमान होत, पान हरी दिकण्यात थोडामा मागे पडे. हे भम का होवे म्हणून हरीने एक दिवशी मदूम विचारिले. म्हणू मदू हळाला, ते आज मंद्याकाली मागेत.

ऐकण्याम गेले. हरिदाम चांगला वक्ता असून गागागद्दी होता. कथेचा पूर्वग सपून अनुसंधान लागते. तो दहचा गेला. पडला. त्याबरोबर मद्रू हरिम म्हणाला, "चल, आपण निजावयाम जाऊ सकाळीं शाळाम जावयाचे आहे." हरिम उभार झेल म्हणून काय झाले? काय मौजेची कथा आहे? आणखी थोडीशी ऐकून जाऊ झोप थोडी पडली. मद्रू म्हणाला, "जे जगाचे मद्रू मद्रू निजले तर आपण लवकर मागे होणार नाही, व मग शाळाम जाण्याचा धादल होईल. अशा नेहमी आपण आपले मन आवळ पाहिजे." हरि म्हणता, "पण, मग, अमली मौज टाकून जावून नाही!" मद्रू म्हणाला, "गेलेच पाहिजे मनसि मोट पडला म्हणजेच तो आवरावयाचा असतो. मी तुला सेव्याकाळी सांगेन असे म्हणालो होतो ते ऐक." हरिम दुपारची आठवण होऊन तो म्हणाला, "माग काय त." मद्रू म्हणाला, "दुपारी शाळेत जाताना जर तुला शाळ्याचा संळ पाहण्याची इच्छा दाविची असतील, तर तुला गुरुजी मागे भाले नसने. परवानगीवाचून पुस्तकात पाहून उदाहरण करणे, म्हणजे गुरुजींना कसबून बोरी करण्यासारखे होय. तसे करण्याचा मांड टाळण्याइतका मनोनिग्रह तू केला नाहीस. संळ्याचा गोविंदा पडला, त्याम तू विनाकारण हसलास; आपले मन आरबून धरिले नाहीस. तेव्हा तुझे विषयते ते ऐक. तू अल्पसंगमन करित नाहीस."

कात्रमागे काही वेळ झोळजे होऊन हरिम आत्मसंयमनाची हिंमत व जदरी समजली, व तो मद्रूबरोबर निजावयाम गेला.

ऐक्य्याम गेले, हरिदाम चांगला वक्ता असून गाणागद्दी होता. कयेथा पुर्यंग सधून अनुसंधान लागते, तो दह'चा गे'क पडला, त्याबरोबर सद् हरिम म्हणाला, "चल, आपण नितावयाम जाऊ सकाळीं शाळेत जावयाचे आहे." हरिने उत्तर केले "म्हणून काय झाले ? काय मौजेची कथा आहे ? आणखी थोडीशी ऐकून जाऊ शोध थोटी रस' घेऊ." सद् म्हणाला "जे जरागा' रस' गझिर निजलो तर आपण लवकर मागे हांगाम नाही, व मग शाळेत जाण्याचा धांदल हाईल अशा नेहळी आपण आपले मन आवडल पाहिजे." हरी म्हणता, "पण, मग, असली मौज टाकून जावयन नाही !" सद् म्हणाला, "गेलेच पाहिजे मनसि मोट पडला म्हणजेच तो अवरावयाचा असतो, मी तुला सग्याकाळी सांगेन अमें म्हणालो होला ते ऐक." हरिम दुपारची आठवण होउन तो म्हणाला, "सांग काय त." सद् म्हणाला, "दुपारी शाळेत जाताना जर तू गाराड्याच्या मंड पाहण्याची इच्छा दाखिती असतील, तर तुला मुदती गंगे भाले नमते. परवानगीवाचून पुस्तकात पाहून उदाहरण करणे, म्हणजे गुरुर्जना कसवून घोरी करण्यासारखे होय. तों करण्याचा मांड टाळण्याइतका मनोनिग्रह तू केल्या नाहींस. मंडलाचा गोविंद पडला, त्यास तू नितावयण हमलाम; आपले मन आरब्ध धरिने नाहींस. तेव्हा तुझे विषयते ते ऐक. तू अग्यसंगमन करित नाहींस."

सात्रमाणे काही वेळ झोडणे होउन हरिम आगममंदमताची हिमव व जहरी समजली, व तो सद्बरोबर नितावयाम गेला.

कवच मंतापन नाही, व त्याच्यात उतावीळपणा, हेवा, मम्मर, हे अवशुण महमा वास करीत नाहीत तो महत्वाकांक्षी असला तरी त्याच्यासाठी क्षुद्रपणा असत नाही शिवाय मनुष्याचे मन असे निकोप असले, म्हणजे तो पाहिजे त्या विषयाचे ग्रहण करण्यास सपर्य्य असतो. सारांश, नेमस्तपणाने चालणाऱ्या मनुष्याचे आयुष्य बहुधा यशस्वान्त जाते.

जेवढे पंचेल त्यापेक्षा किंचित् कमी, व ते नेमाने आणि वेळीत खाते पाहिजे लोहभस्म घेतल्याने शक्ति येते असे वैद्यक सांगते. म्हणून रोज मोठा मोठा भस्म सेवन केले, तर उपयोग न होतो नलटा अपायच होईल. मध्येक गोप्रीत नेमस्तपणा ठेवणारा मनुष्य व्यवस्थित असतो, कारण, त्याच्या मनास नियमवादा वरून आवडत नाहीत ते होते त्याचा शेजाऱ्यापाजान्यांस फार उपयोग होतो, व त्याजविषयी त्याच्या मनात पूज्यबुद्धि उत्पन्न होते आपणास तेवढे अन्न जरूर लागते, तेवढेच मनुष्याने खाल्ले पाहिजे. गोड लागते म्हणून जास्त खाल्ले तर ते उपदेव काण्यास चुकत नाहीं. वरून शरीरपापणाम उत्तम साधन होते असे जे गाईचे दूध, ते इर्मील व णा अन्नशय त्याला, तर बाधाच करतें. साण्यापिण्यामदधाने एक साष्ट ध्यानात देवार्ची, ती ही की, खाने साधे असून पौष्टिक असणे; त्यात समाना वगैरे घालून ते फार स्वादिष्ट करू नये निदान नदरेन नहि स्वादिष्ट अन्न खाऊ नये. पेय पदार्थात उत्तम पेय दूध, व तेवढेच नव्हे त्याचाने उत्तम साधन शुद्ध पाणी, असे आता वरून विद्वानां मत सम ह्यात चाखले आहे.

अप्यादिप्याचा निबंध न ठेवणारी, मादक द्रव्ये सेवन करणारी, अविज्ञाय अगणारी किंवा अविज्ञाय निजगारी, व्यायामाशी ज्याने पूर्ण

कवचर मंतावन नाही, व त्याच्यात उतावीळपणा, हेवा, मन्मथ, हे अवशुण महमा वास करील नाहीत तो महत्वाकांक्षी अमळा तरी त्याच्याटायी धुद्रपणा अमत्त नाही शिवाय मनुष्याचे मन असे निक्कोप अमले, म्हणजे तो पाहिजे त्या विषयाचे ग्रहण करण्यास समर्थ अमतो. सारांश, नेमस्तपणाने चालणाऱ्या मनुष्याचे आयुष्य बहुधा स्वाने जाणे

जेवढे पंचेळ त्यापेक्षा किंचित् कमी, व ते नेमाने आणि बेड्डीन झाले पाहिजे लोहभस्म घेतल्याने शक्ति येते असे वैद्यक सांगते. म्हणून गेज नोळा सोळा भस्म सेवन केले, तर उपयोग न होता नलटा अपायग्र होईल. मध्येक गोष्टीत नेमस्तपणा देवगारा मनुष्य व्यवस्थित अमतो, कारण, त्याच्या मनास नियमवादा वर्तन आवडत नाहीमें होते त्याचा शेजाऱ्यापाजान्यांस फार उपयोग होतो, व त्याजविषयी त्याच्या मनात पूज्यबुद्धि उत्पन्न होते आपणास जेवढे अन्न जरूर लागते, तेवढेच मनुष्याने खाल्ले पाहिजे. मोड लागते म्हणून जास्त खाल्ले तर ते उपद्रव करण्यास सुरत नाही. व न शरीरपापणाम उत्तम माझा होते असे जे गाईचे दूध, ते देखील व जा अन्नशय त्याला, तर बाधाच करतें. शाण्यापिण्यामवधाने एक पाश्र्च ज्ञानात देवाची, ती ही की, खाणे साधे असून पौष्टिक असणे; त्यात समाना वगैरे घालून ते फार स्वादिष्ट करे नये निदान नहमी वरि स्वर्गदृष्ट अन्न खाऊ नये. पण पदार्थात उत्तम पण दूध, व म्हणून - त्याच्यात उत्तम माधन शुद्ध पाणी, असे आता वरुने विद्वानां मन दास हात बाणले आहे.

शाण्यादिप्याचा निर्वय न देवगारी, मादक द्रव्ये सेवन करणारी, अविशय श्रमगारी किंवा अनिश्चय निजगारी, व्यायामाची ज्याने पूर्ण

आहेत, आणि मुंबई इलाखा व इतर दक्षिण हिंदुस्तान प्रांतीक बहुतेक लोक द्रविड आणि शक या वंशाच्या मिश्रणापासून झालेले आहेत. शुद्ध आर्य किंवा शुद्ध द्रविड यांची संख्या फारच थोडी आहे.

वैदिक अथवा हिंदू, बौद्ध, जैन, मुसलमानी, शीख, ख्रिस्ती, यहुदी, पारसी हे धर्म या देशांत मुख्यतः प्रचलित आहेत. पुन्हा त्या मध्येकाचे मतभेदावरून व आचारभेदावरून पोटभाग झालेले आहेत. हिंदू लोकांत जातिभेद मानितात. बाकीच्या लोकांत धर्मदृष्ट्या तो मानिला जात नाही, पण त्यांच्यामध्ये निगनिगच्या कारणांनी जातिभेद प्रमाणच काही पोटविभाग रूढ झालेले दिसून येतात. हिंदूंच्या जातिभेदात व इतरांच्या या पोटविभागात अंतर इतकेच की, हिंदूमध्ये एका जातीचा मनुष्य कोणत्याही गिनात दुसऱ्या जातीत जाऊ शकत नाही, तर इतरांच्या या पोटविभागांतून दुसऱ्या पोटविभागात जाऊ शकता.

वैदिक वर्णव्यवस्था अथवा वर्णभेद हा हिंदू धर्माच्या प्रमाण

मान्यता असून त्यावर सामान्यतः हिंदू धर्माच्या प्रथा आहेत. देवाच्या अनेक विभूति अथवा अवतार वेळोवेळी प्रगट झाले आहेत, असे ते समजतात, व त्यामुळे त्यांच्या मध्ये शैव, वैष्णव इत्यादि अनेक पंथ झाले आहेत. तदुपराय छद्म उपासक वर्गाचा पंगड पडला आहे असा सर्वांचा पूर्ण भरवसा

महादेव.

आहेत, आणि मुंबई इलाखा व इतर दक्षिण हिंदुस्तान ह्यांनीच बहुतेक लोक द्रविड आणि शक ह्या वंशाच्या मिश्रणापासून झालेले आहेत. शुद्ध आर्य किंवा शुद्ध द्रविड यांची संख्या फारच थोडी आहे.

वैदिक अथवा हिंदू, बौद्ध, जैन, मुसलमानी, शीख, ख्रिस्ती, यहूदी, पारशी हे धर्म ह्या देशांत मुख्यतः प्रचलित आहेत. पुन्हा त्या मंडळांचे मतभेदावरून व आचारभेदावरून पोटभाग झालेले आहेत. हिंदू लोकांत जातिभेद मानितात. बाकीच्या लोकांत धर्मदृष्ट्या तो मान्य नव्हित, परंतु त्यांच्याकडे निगमिगट्या कारणांनी जातिभेद-प्रमाणच काही पोटविभाग रुढ झालेले वसले आहेत. हिंदूंच्या जातिभेदात व इतरांच्या ह्या पोटविभागात अंतर इतकेच की, हिंदूमध्ये एका जातीचा मनुष्य कोणत्याही गिनात दुसऱ्या जातीत जाऊ शकत नाही, तर इतरांच्या मध्ये एका पोटविभागातून दुसऱ्या पोटविभागात जाऊ शकता.

वैदिक मंडळांचे धर्म धर्मग्रंथांमि प्रमाण

महात्म.

महात्म्यांचा प्रभाव आहे. देवाच्या अनंत विभूति अथवा अवतार वेळोवेळी प्रगट झाले आहेत, असे ते समजतात, व त्यामुळे त्यांच्या मध्य ओर, वैष्णव इत्यादि अनेक पंथ झाले आहेत. तथापि सृष्टि उत्पन्न करणारा परमेश्वर एवढा आहे असा सर्वांना पूर्ण भरवसा

कायणी भेद रूढ झाले आहेत. त्यामध्ये शिवा व मुनी हे दोन मुख्य पंथ आहेत

शींग भर्मे नानकशाहाने पंजाबांत पंथगठ्या शतराज स्थापित

जातिभेद गुरा नाही, ईश्वर एकच आहे, सदाचरणाने वागणे हेच गुरे मोक्षसाधन आहे, असे शींग लोक मानितात. त्याने धर्मपुस्तक नानकशाहाचा ग्रंथ हे होय

खिन्नी धर्म येथू खिन्नाने प्रथम पाल्हेस्टाईन प्रांतात स्थापित केला. पुढे तो सर्व युरोपाभर

हिंदुस्थानात ह्या धर्माचा फैलाव पश्चिमेने पोर्तुगीज व पश्चिम हिनाच्यावर पुष्कळ लोक जबरिने ख्रिस्ती झाल्या ग्रीक, कयाद्यान व इतर अशा आहेत, व त्या प्रत्येकीत निगमिच्छे बरेच पदवी आहेत व येथू खिन्न हा त्याचा मुख्य समुदाय व त्यासून पुढे कायदाकाना अरबीने झाला, असे मानिले आहे खिन्नी शेवटीच्या धर्मदयाम वागवत त्याने शूरा करार व मरा करार असे दोन धर्म आहेत

मुसलमान लोका हे काय पूर्वी मीसियासून हा देशाने आले. यादव व इतर राज्यास हे प्रमाण मानिले.

१३. धट्टेखोर विनायकराव.

सुबनी शहरात विनायकराव म्हणून एक शौकी सावकार राहत असे. त्याचा स्वभाव दिलदार, मायाळू व मोठा विनोदीही होता. एके दिवशी त्याने आपल्या मित्रमंडळींम मेजवानी दिली. भोजनोत्तर मंडळी इकडल्या तिकडल्या गोष्टी बोलत आहे, सेवत आहे, तों दागर्श एक पश्चम्य ब्राह्मण आला आहे, म्हणून चाकरांने वर्दी दिली. “बरे आहे, आत येऊ दे,” म्हणून विनायकरावांनी सांगितले.

पायस्य ब्राह्मण आत येऊन सर्वांस नमस्कार करून म्हणाला, “महाराज, मी एक गरीब गवई आहे परवा मादया मडळीची व माझी शुक्रामूक पडली व मला मार्गात चोरानी लुटून घेतलें. पण शेतासध्या गावीं एका उदरगृहस्थाने मला उघडा पाहून एवढें धोतर व उपरणें घेऊन दिलें मी आज उपाशी आहे आज मला जेवायला घाला, तर मी घटकाभर आपली कम्मणूक करीन ”

विनायकरावला असाच प्रसंग चाकरास सुनावून पायस्याची दहा करण्यास आरंभ केला ते म्हणाले, “बरे, बसा रामा, देवाचून आले आहेत, दाना उन पाणी पाय पुण्यास दे, आणि चटकन पान वाढ. त्यांना सर्व पक्वान्ने घाल मनुष्यावर कसा प्रसंग येतो ते सांगता येत नाही. जा, तुम्ही स्वस्थ जेवा बरे बरे, त्यांना साखरभात नको असला, तर तिसवीच वाढ गर, पुगी, शिरा, त्यांना आवडेल ते वाढ !” असे म्हणून बुदबुदाचा डाव चाखला होता, तिकडे विनायकराव हस लावून दधू लागले गवई तेंथे उभाचा उभाव ! त्यास कोणी पाणी दिलें नाहीं, की काहीं वाढिलें नाहीं !

१३. थेटेखोर विनायकराव.

सुखनी शहरात विनायकराव म्हणून एक शौकी सावकार राहात असे. त्याचा स्वभाव दिलदार, मायाळू व मोठा विनोदीही होता. एके दिवशी त्याने आपल्या मित्रमंडळींम भेजवानी दिली. भोजनोत्तर मंडळी इकडल्या तिकडल्या गोष्टी बोलत आहे, रोळत आहे, तों दागडी एक पयस्य ब्राह्मण आला आहे, म्हणून चाकरांने वडीं दिली. “थरे आहे, आत येऊ दे,” म्हणून विनायकरावांनी सांगितले.

पायस्य ब्राह्मण आत येऊन सर्वांस नमस्कार करून म्हणाला, “महाराज, मी एक गर्गव गवई आहे परवा माझ्या मंडळीची व माझी चुकामूक पडली व मला मार्गात चोरानी लुटून घेतले. पण शेजारच्या गावीं एका गडग गडग्याने मला उघडा पाहून एवढें धोतर व उपरणें घेऊन दिलें मी आज उपाशी आहे आज मला जेवायला घाला, तर मी घटकाभर आपली कम्मणूक करीन ”

विनायकरावांनी मनास मनास चाचलून पायस्याची यज्ञ करण्यास आरंभ केला ते म्हणाले, “बरे, बसा रामा, हे चाखून आले आहेत, घाना उन पाणी पाय पुण्यास दे, आणि चटकर पान वाढ. त्यांना सर्व पक्षांने घाल मनुष्यावर कसा प्रमग येतो ते सांगता येत नाही. जा, तुम्ही स्वस्थ जेवा बरे अरे, त्यांना साखरभात मद्यो अमला, तर तिलव्रीच वाढ मांस, पुगी, शिरा, त्यांना आवडेल ते वाढ !” असे म्हणून बुदबुदाचा डाव चाखला होता, तिकडे विनायकराव हस लावून बंधू लागले गवई तेथे उभाचा उभाच ! त्यास कोणी पाणी दिलें नाही, की काही वाढिलें नाही !

शुक्राच्याच लाविण्या होत्या. त्यानून एक दोन समया धुर्दीत म्हणून गवयानें पाडिल्या, व शुद्धवळ्याचा पट उडवून दिला । मडळी ओरडली तेव्हा सावध झालोंमें दाखवून गवई उठून जाऊं लागला.

विनायकरावानी हा डोगम मवाडोर भेटल्या असे पाहून, त्याची समजूत करून, त्यास वसविले व मग त्याचे स्वरूप आतिथ्य केले. जेवणखाण यथास्थित झाल्यावर त्यानें त्यास मडळीस मुरा केले.

१४. दिरंगाईचा परिणाम.

पुणे शहरांत कामच्यामध्यें गोपाळराव म्हणून एक गृहस्थ राहात असत. त्याच्या घरात ते स्थाने रुख राखचेंई मुलगी गौडू व मुलगा मोरू अशी चार मनुष्ये होती

एके दिवशी गोपाळरावाचे डोकें दुखू लागले व त्यानें तें तपासी आला. त्याचे स्नेही डाक्टर नारायणराव शानी येऊन त्यांची प्रकृति पाहिली, व चौपाया मरतून तेन त्याच्या घरांत राधाबाईंउडे गेले व म्हणाले, वरुणा वरुणा मा गोपाळरावांना नेहमी सांगत असलों की, तुम्ही हे पार्श्व बाहेर लावून द्या पण ते काहीं मनावर घेत नाहीत तुमच्या घरान ओल दिवसेंदिवस जास्त येत चालले आहे, ह्याचा परिणाम चांगला होणार नाहीं."

राधाबाई—पण काय करावे? तिकडे बाणी लक्ष देई. तव्हा ना? माझे पाय तरी ह्या ओलांनाच वळत असतील, नाहीं बरं?

नारायणराव—तर काय? म्हणूनच सांगतो की, ह्याचा परिणाम नीट होणार नाहीं. असो, मी जातों आता.

मुकत्याच लाविल्या होत्या. त्यातून एक दोन समया धुर्दंत म्हणून गवयाने पाहिल्या, व शुद्धवळाचा पट उडवून दिला । मडकी ओरडली तेव्हा सावध झालोंमें दाखवून गवई उठून जाऊं लागला.

विनायकरावानी हा शेगम मवाशेर भेटला असे पाहून, त्याची समजूत करून, त्याम वमविले व मग न्याचे मरंच आतिथ्य केले, जेवणमवाशे यथास्थित झाल्यामवर त्यानें आपला घट्टीम मुरा केले.

१४. दिरंगाईचा परिणाम.

पुणे शहरात कामच्यामज्ये गोपाळराव म्हणून एक गृहस्थ राहात असत. त्याच्या घरात ते त्यानें दुसऱ्या रातीचई मुलगी मोदू व मुलगा मोरू अशी चार मनूष्ये होती.

एके दिवशी गोपाळरावाचे डॉक्टर मुलगा मोरूला नापही आला. त्याचे स्नेही डॉक्टर नारायणराव ह्यानी घेऊन त्यांची प्रकृति पाहिली, व चौथ्या रातीत ते त्याच्या घरात राधावाईकडे गेले व म्हणाले, "वर्तमाना ना गोप ठरावना नेहमी सागत असतो की, तुम्ही हे पार्श्व वाहेर लावून घ्या पण ते काहीं मनावर घेत नाहीत. तुमच्या घरान ओल दिवसेंदिवस मास्त येत चालले आहे, ह्याचा परिणाम चांगला होणार नाहीं."

राधावाई—पण काय करावे ? तिकडे काणी लक्ष देई ? तव्हा मा ? माझे पाय तरी ह्या ओलाऱ्याच वळत असतील, नाहीं बर ?

नारायणराव—तर काय ? म्हणूनच सागतो की, ह्याचा परिणाम नीट होणार नाहीं. असो, मी जातो आता.

વાળેના કાલે મોજાલા ધામ યેઝત તો આતાંય સઠલા અહે,
 "નાના ને બોલાવેને પાદિને."

મોજાટ—મોજાલા આતાં ઘડી વાજત નાહી ના! મી રાજાડી
 નાગવળગાસાઢે જાતો.

અ તરીય મેરી મજાડી રાજાવાડેનીય ડાસ્ટરાંસ બોજાસૂત
 "નાના ને બોલાવેને પાદિને" એવું બોલત રહ્યું.
 "નાના ને બોલાવેને પાદિને" એવું બોલત રહ્યું.
 "નાના ને બોલાવેને પાદિને" એવું બોલત રહ્યું.

મોજા ટૂંકે પછી નાગવળગાસા ટુંકે સિવણી દાકટર નાગવળગાસા
 રાજાવાડેનીય કીડી, મોજા ટૂંકી હી રૂંથરાની કુમાર! સ્વા
 નાગવળગાસા ટુંકે નિચ્યા આગાત ફતરી વિઠ્ઠિ જડી હોતી
 "નાના ને બોલાવેને પાદિને" એવું બોલત રહ્યું.
 "નાના ને બોલાવેને પાદિને" એવું બોલત રહ્યું.
 "નાના ને બોલાવેને પાદિને" એવું બોલત રહ્યું.

"નાના ને બોલાવેને પાદિને" એવું બોલત રહ્યું.

મોજાટ—તે! નાગવળગાસા, હા તીન મહિન્દાત મી ધાંગડા
 રાજાવાડેનીય. મહિન્દા રાજાવાડેનીય તરી માટે મુઠમાન સાહે.
 "નાના ને બોલાવેને પાદિને" એવું બોલત રહ્યું.
 "નાના ને બોલાવેને પાદિને" એવું બોલત રહ્યું.
 "નાના ને બોલાવેને પાદિને" એવું બોલત રહ્યું.

हा सति ॥ मयरा नालेणा दोन यामनीं पडतो, ज्या
१२. ॥ अण्णम जलम वरी मजा मनु, हिम ज्ञानभूत
मोला मृगाला मनु, त नमल पै ने, १२ वे, सामर्थ्य द्रव्याचा
मय मज्जा, १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥ १०१ ॥ १०२ ॥ १०३ ॥ १०४ ॥ १०५ ॥ १०६ ॥ १०७ ॥ १०८ ॥ १०९ ॥ ११० ॥ १११ ॥ ११२ ॥ ११३ ॥ ११४ ॥ ११५ ॥ ११६ ॥ ११७ ॥ ११८ ॥ ११९ ॥ १२० ॥ १२१ ॥ १२२ ॥ १२३ ॥ १२४ ॥ १२५ ॥ १२६ ॥ १२७ ॥ १२८ ॥ १२९ ॥ १३० ॥ १३१ ॥ १३२ ॥ १३३ ॥ १३४ ॥ १३५ ॥ १३६ ॥ १३७ ॥ १३८ ॥ १३९ ॥ १४० ॥ १४१ ॥ १४२ ॥ १४३ ॥ १४४ ॥ १४५ ॥ १४६ ॥ १४७ ॥ १४८ ॥ १४९ ॥ १५० ॥ १५१ ॥ १५२ ॥ १५३ ॥ १५४ ॥ १५५ ॥ १५६ ॥ १५७ ॥ १५८ ॥ १५९ ॥ १६० ॥ १६१ ॥ १६२ ॥ १६३ ॥ १६४ ॥ १६५ ॥ १६६ ॥ १६७ ॥ १६८ ॥ १६९ ॥ १७० ॥ १७१ ॥ १७२ ॥ १७३ ॥ १७४ ॥ १७५ ॥ १७६ ॥ १७७ ॥ १७८ ॥ १७९ ॥ १८० ॥ १८१ ॥ १८२ ॥ १८३ ॥ १८४ ॥ १८५ ॥ १८६ ॥ १८७ ॥ १८८ ॥ १८९ ॥ १९० ॥ १९१ ॥ १९२ ॥ १९३ ॥ १९४ ॥ १९५ ॥ १९६ ॥ १९७ ॥ १९८ ॥ १९९ ॥ २०० ॥ २०१ ॥ २०२ ॥ २०३ ॥ २०४ ॥ २०५ ॥ २०६ ॥ २०७ ॥ २०८ ॥ २०९ ॥ २१० ॥ २११ ॥ २१२ ॥ २१३ ॥ २१४ ॥ २१५ ॥ २१६ ॥ २१७ ॥ २१८ ॥ २१९ ॥ २२० ॥ २२१ ॥ २२२ ॥ २२३ ॥ २२४ ॥ २२५ ॥ २२६ ॥ २२७ ॥ २२८ ॥ २२९ ॥ २३० ॥ २३१ ॥ २३२ ॥ २३३ ॥ २३४ ॥ २३५ ॥ २३६ ॥ २३७ ॥ २३८ ॥ २३९ ॥ २४० ॥ २४१ ॥ २४२ ॥ २४३ ॥ २४४ ॥ २४५ ॥ २४६ ॥ २४७ ॥ २४८ ॥ २४९ ॥ २५० ॥ २५१ ॥ २५२ ॥ २५३ ॥ २५४ ॥ २५५ ॥ २५६ ॥ २५७ ॥ २५८ ॥ २५९ ॥ २६० ॥ २६१ ॥ २६२ ॥ २६३ ॥ २६४ ॥ २६५ ॥ २६६ ॥ २६७ ॥ २६८ ॥ २६९ ॥ २७० ॥ २७१ ॥ २७२ ॥ २७३ ॥ २७४ ॥ २७५ ॥ २७६ ॥ २७७ ॥ २७८ ॥ २७९ ॥ २८० ॥ २८१ ॥ २८२ ॥ २८३ ॥ २८४ ॥ २८५ ॥ २८६ ॥ २८७ ॥ २८८ ॥ २८९ ॥ २९० ॥ २९१ ॥ २९२ ॥ २९३ ॥ २९४ ॥ २९५ ॥ २९६ ॥ २९७ ॥ २९८ ॥ २९९ ॥ ३०० ॥ ३०१ ॥ ३०२ ॥ ३०३ ॥ ३०४ ॥ ३०५ ॥ ३०६ ॥ ३०७ ॥ ३०८ ॥ ३०९ ॥ ३१० ॥ ३११ ॥ ३१२ ॥ ३१३ ॥ ३१४ ॥ ३१५ ॥ ३१६ ॥ ३१७ ॥ ३१८ ॥ ३१९ ॥ ३२० ॥ ३२१ ॥ ३२२ ॥ ३२३ ॥ ३२४ ॥ ३२५ ॥ ३२६ ॥ ३२७ ॥ ३२८ ॥ ३२९ ॥ ३३० ॥ ३३१ ॥ ३३२ ॥ ३३३ ॥ ३३४ ॥ ३३५ ॥ ३३६ ॥ ३३७ ॥ ३३८ ॥ ३३९ ॥ ३४० ॥ ३४१ ॥ ३४२ ॥ ३४३ ॥ ३४४ ॥ ३४५ ॥ ३४६ ॥ ३४७ ॥ ३४८ ॥ ३४९ ॥ ३५० ॥ ३५१ ॥ ३५२ ॥ ३५३ ॥ ३५४ ॥ ३५५ ॥ ३५६ ॥ ३५७ ॥ ३५८ ॥ ३५९ ॥ ३६० ॥ ३६१ ॥ ३६२ ॥ ३६३ ॥ ३६४ ॥ ३६५ ॥ ३६६ ॥ ३६७ ॥ ३६८ ॥ ३६९ ॥ ३७० ॥ ३७१ ॥ ३७२ ॥ ३७३ ॥ ३७४ ॥ ३७५ ॥ ३७६ ॥ ३७७ ॥ ३७८ ॥ ३७९ ॥ ३८० ॥ ३८१ ॥ ३८२ ॥ ३८३ ॥ ३८४ ॥ ३८५ ॥ ३८६ ॥ ३८७ ॥ ३८८ ॥ ३८९ ॥ ३९० ॥ ३९१ ॥ ३९२ ॥ ३९३ ॥ ३९४ ॥ ३९५ ॥ ३९६ ॥ ३९७ ॥ ३९८ ॥ ३९९ ॥ ४०० ॥ ४०१ ॥ ४०२ ॥ ४०३ ॥ ४०४ ॥ ४०५ ॥ ४०६ ॥ ४०७ ॥ ४०८ ॥ ४०९ ॥ ४१० ॥ ४११ ॥ ४१२ ॥ ४१३ ॥ ४१४ ॥ ४१५ ॥ ४१६ ॥ ४१७ ॥ ४१८ ॥ ४१९ ॥ ४२० ॥ ४२१ ॥ ४२२ ॥ ४२३ ॥ ४२४ ॥ ४२५ ॥ ४२६ ॥ ४२७ ॥ ४२८ ॥ ४२९

[illegible]

[illegible][illegible]

सुसोदृत अद्वैत, जवळ रमायनाचे वटवेने घट्टे भरले आहेत; तरी त्याच्या हातून रोगी पंग होत नाहीत, हे पुष्कळाम ठाऊक आहे. तान्पर्य, नुमती पुढती रिया उदयोगी नाही; तिला व्यवहारक्षमताची जोड पाहिजे.

“दूरदृष्टि, समयवृत्ति, पानालयव्रीषणा, रसिकता, कुशप्रिया, धूर्तता इत्यादि गुण नष्ट न भवन्ति यस्मात्, काव्ये, गणिते, धर्मशास्त्रे, नीतिशास्त्रे, तर्कशास्त्रे ईदृश अवलोकन करित जायी निवा श्रवण करावी.”

ना० वि० वाण्ट-बनीत।

१८. हिंदूंच्या जुन्या व नव्या चालीरिती.

हिंदू लोकांच्या पूर्विच्या व दृष्टीच्या चालीरितींची तुलना केली,
तर त्यात पुष्कळ फरक दिसून येईल. असे असे दिसून येईल.
प्रत्येक हिंदूस अवश्य म्हणून सांगितलेले हे मोठ्या सम्वार ने सांगत
केव्हातरी उरतून घेताना त्या वेळी त्या वेळी त्यात. हा
बहुतेक सम्वाराने दृष्टीतून दिसून येईल. असे असे दिसून येईल.
मनाचा पूर्ण अर्थही पुष्कळाने सम्वाराने दिसून येईल. असे असे दिसून येईल.
होम किंवा पोकळ होकाराने उ-उ असे असे दिसून येईल. असे असे दिसून येईल.
वगेरे काही चांगले विनयकारण वाढल्या आहेत. शास्त्राने त्या
सांगितलेल्या नवीन नवीन पूर्विच्या काळी त्या प्रचारात नवीन
असे उघड दिसत. त्या वेळी त्या वेळी त्यात. असे असे दिसून येईल.

અભ્યાસન આણિ અભ્યાસન દામતવનેદી પુનઃકલ્પકરણ કાળે
પૂર્ણ શિક્ષણાણી સરળ યોગ્ય અને, વ ને મુશ્કેલી મળ્યા આણિ
રુચિલ વિષય મુશ્કેલીમૂલક વાલ પેલન શિક્ષક તરફ અભ્યાસન

११ ॥ ११ ॥ ११ ॥ समस्त महाविभो देवदेव ॥

॥ १२ ॥

॥ १०॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

॥ १३ ॥

• "वृत्तः पद्ये, तस्यैव शब्देनोच्यते अत्रापि यथा ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

[illegible]

1891 1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900 1901 1902 1903 1904 1905 1906 1907 1908 1909 1910 1911 1912 1913 1914 1915 1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 1932 1933 1934 1935 1936 1937 1938 1939 1940 1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709

• ॥ • श्री ११ वरील विषय ॥

• • •

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 84

3 4 5 6

E. coli, *S. flexneri*

• ४१ १/२ १०५/१०५ १०५/१०५

2. 'संस्कृत' शब्द का अर्थ है 'संस्कृत'।

$$m_1 \quad d^{\alpha} f_1(t) = m_1 t_1^{t-1} f_1'(t) f_1''(t)$$

३. १. २००७

$$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$$

$\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

[illegible]

११ ॥ ११ ॥ ११ ॥ ११ ॥ ११ ॥ ११ ॥ ११ ॥ ११ ॥ ११ ॥ ११ ॥

॥ ११ ॥ ॥ १२ ॥ ॥ १३ ॥ ॥ १४ ॥ ॥ १५ ॥ ॥ १६ ॥ ॥ १७ ॥ ॥ १८ ॥ ॥ १९ ॥ ॥ २० ॥ ॥ २१ ॥ ॥ २२ ॥ ॥ २३ ॥ ॥ २४ ॥ ॥ २५ ॥ ॥ २६ ॥ ॥ २७ ॥ ॥ २८ ॥ ॥ २९ ॥ ॥ ३० ॥ ॥ ३१ ॥ ॥ ३२ ॥ ॥ ३३ ॥ ॥ ३४ ॥ ॥ ३५ ॥ ॥ ३६ ॥ ॥ ३७ ॥ ॥ ३८ ॥ ॥ ३९ ॥ ॥ ४० ॥ ॥ ४१ ॥ ॥ ४२ ॥ ॥ ४३ ॥ ॥ ४४ ॥ ॥ ४५ ॥ ॥ ४६ ॥ ॥ ४७ ॥ ॥ ४८ ॥ ॥ ४९ ॥ ॥ ५० ॥ ॥ ५१ ॥ ॥ ५२ ॥ ॥ ५३ ॥ ॥ ५४ ॥ ॥ ५५ ॥ ॥ ५६ ॥ ॥ ५७ ॥ ॥ ५८ ॥ ॥ ५९ ॥ ॥ ६० ॥ ॥ ६१ ॥ ॥ ६२ ॥ ॥ ६३ ॥ ॥ ६४ ॥ ॥ ६५ ॥ ॥ ६६ ॥ ॥ ६७ ॥ ॥ ६८ ॥ ॥ ६९ ॥ ॥ ७० ॥ ॥ ७१ ॥ ॥ ७२ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७४ ॥ ॥ ७५ ॥ ॥ ७६ ॥ ॥ ७७ ॥ ॥ ७८ ॥ ॥ ७९ ॥ ॥ ८० ॥ ॥ ८१ ॥ ॥ ८२ ॥ ॥ ८३ ॥ ॥ ८४ ॥ ॥ ८५ ॥ ॥ ८६ ॥ ॥ ८७ ॥ ॥ ८८ ॥ ॥ ८९ ॥ ॥ ९० ॥ ॥ ९१ ॥ ॥ ९२ ॥ ॥ ९३ ॥ ॥ ९४ ॥ ॥ ९५ ॥ ॥ ९६ ॥ ॥ ९७ ॥ ॥ ९८ ॥ ॥ ९९ ॥ ॥ १०० ॥

॥ १ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

॥ १३ ॥

[illegible]

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥

• 2 4 7 1 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

॥ १५ ॥

५ * । ' १ । अर्थ ॥

1871 - 1872 125 11

[illegible]

• • •

7. 1. 1970 10. 1. 1970 11. 1. 1970 12. 1. 1970 13. 1. 1970

A *B* *C* [1]

• 1 1 7, 1879.

• ४१ १/२ १०५/१०५ ७५/१०५.

[illegible]
$$= 1 \quad \text{for } t \in [0, \infty) \quad \text{and} \quad \text{for } t \in [0, \infty) \quad \text{and} \quad \text{for } t \in [0, \infty)$$

१. २. ३. ४. ५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४. १५. १६. १७. १८. १९. २०.

$$x^{\alpha} = \gamma_1 x^1 + \gamma_2 x^2 + \gamma_3 x^3 + \gamma_4 x^4 + \gamma_5 x^5 + \gamma_6 x^6 + \gamma_7 x^7 + \gamma_8 x^8 + \gamma_9 x^9 + \gamma_{10} x^{10} + \gamma_{11} x^{11} + \gamma_{12} x^{12} + \gamma_{13} x^{13} + \gamma_{14} x^{14} + \gamma_{15} x^{15} + \gamma_{16} x^{16} + \gamma_{17} x^{17} + \gamma_{18} x^{18} + \gamma_{19} x^{19} + \gamma_{20} x^{20} + \gamma_{21} x^{21} + \gamma_{22} x^{22} + \gamma_{23} x^{23} + \gamma_{24} x^{24} + \gamma_{25} x^{25} + \gamma_{26} x^{26} + \gamma_{27} x^{27} + \gamma_{28} x^{28} + \gamma_{29} x^{29} + \gamma_{30} x^{30} + \gamma_{31} x^{31} + \gamma_{32} x^{32} + \gamma_{33} x^{33} + \gamma_{34} x^{34} + \gamma_{35} x^{35} + \gamma_{36} x^{36} + \gamma_{37} x^{37} + \gamma_{38} x^{38} + \gamma_{39} x^{39} + \gamma_{40} x^{40} + \gamma_{41} x^{41} + \gamma_{42} x^{42} + \gamma_{43} x^{43} + \gamma_{44} x^{44} + \gamma_{45} x^{45} + \gamma_{46} x^{46} + \gamma_{47} x^{47} + \gamma_{48} x^{48} + \gamma_{49} x^{49} + \gamma_{50} x^{50} + \gamma_{51} x^{51} + \gamma_{52} x^{52} + \gamma_{53} x^{53} + \gamma_{54} x^{54} + \gamma_{55} x^{55} + \gamma_{56} x^{56} + \gamma_{57} x^{57} + \gamma_{58} x^{58} + \gamma_{59} x^{59} + \gamma_{60} x^{60} + \gamma_{61} x^{61} + \gamma_{62} x^{62} + \gamma_{63} x^{63} + \gamma_{64} x^{64} + \gamma_{65} x^{65} + \gamma_{66} x^{66} + \gamma_{67} x^{67} + \gamma_{68} x^{68} + \gamma_{69} x^{69} + \gamma_{70} x^{70} + \gamma_{71} x^{71} + \gamma_{72} x^{72} + \gamma_{73} x^{73} + \gamma_{74} x^{74} + \gamma_{75} x^{75} + \gamma_{76} x^{76} + \gamma_{77} x^{77} + \gamma_{78} x^{78} + \gamma_{79} x^{79} + \gamma_{80} x^{80} + \gamma_{81} x^{81} + \gamma_{82} x^{82} + \gamma_{83} x^{83} + \gamma_{84} x^{84} + \gamma_{85} x^{85} + \gamma_{86} x^{86} + \gamma_{87} x^{87} + \gamma_{88} x^{88} + \gamma_{89} x^{89} + \gamma_{90} x^{90} + \gamma_{91} x^{91} + \gamma_{92} x^{92} + \gamma_{93} x^{93} + \gamma_{94} x^{94} + \gamma_{95} x^{95} + \gamma_{96} x^{96} + \gamma_{97} x^{97} + \gamma_{98} x^{98} + \gamma_{99} x^{99} + \gamma_{100} x^{100} + \gamma_{101} x^{101} + \gamma_{102} x^{102} + \gamma_{103} x^{103} + \gamma_{104} x^{104} + \gamma_{105} x^{105} + \gamma_{106} x^{106} + \gamma_{107} x^{107} + \gamma_{108} x^{108} + \gamma_{109} x^{109} + \gamma_{110} x^{110} + \gamma_{111} x^{111} + \gamma_{112} x^{112} + \gamma_{113} x^{113} + \gamma_{114} x^{114} + \gamma_{115} x^{115} + \gamma_{116} x^{116} + \gamma_{117} x^{117} + \gamma_{118} x^{118} + \gamma_{119} x^{119} + \gamma_{120} x^{120} + \gamma_{121} x^{121} + \gamma_{122} x^{122} + \gamma_{123} x^{123} + \gamma_{124} x^{124} + \gamma_{125} x^{125} + \gamma_{126} x^{126} + \gamma_{127} x^{127} + \gamma_{128} x^{128} + \gamma_{129} x^{129} + \gamma_{130} x^{130} + \gamma_{131} x^{131} + \gamma_{132} x^{132} + \gamma_{133} x^{133} + \gamma_{134} x^{134} + \gamma_{135} x^{135} + \gamma_{136} x^{136} + \gamma_{137} x^{137} + \gamma_{138} x^{138} + \gamma_{139} x^{139} + \gamma_{140} x^{140} + \gamma_{141} x^{141} + \gamma_{142} x^{142} + \gamma_{143} x^{143} + \gamma_{144} x^{144} + \gamma_{145} x^{145} + \gamma_{146} x^{146} + \gamma_{147} x^{147} + \gamma_{148} x^{148} + \gamma_{149} x^{149} + \gamma_{150} x^{150} + \gamma_{151} x^{151} + \gamma_{152} x^{152} + \gamma_{153} x^{153} + \gamma_{154} x^{154} + \gamma_{155} x^{155} + \gamma_{156} x^{156} + \gamma_{157} x^{157} + \gamma_{158} x^{158} + \gamma_{159} x^{159} + \gamma_{160} x^{160} + \gamma_{161} x^{161} + \gamma_{162} x^{162} + \gamma_{163} x^{163} + \gamma_{164} x^{164} + \gamma_{165} x^{165} + \gamma_{166} x^{166} + \gamma_{167} x^{167} + \gamma_{168} x^{168} + \gamma_{169} x^{169} + \gamma_{170} x^{170} + \gamma_{171} x^{171} + \gamma_{172} x^{172} + \gamma_{173} x^{173} + \gamma_{174} x^{174} + \gamma_{175} x^{175} + \gamma_{176} x^{176} + \gamma_{177} x^{177} + \gamma_{178} x^{178} + \gamma_{179} x^{179} + \gamma_{180} x^{180} + \gamma_{181} x^{181} + \gamma_{182} x^{182} + \gamma_{183} x^{183} + \gamma_{184} x^{184} + \gamma_{185} x^{185} + \gamma_{186} x^{186} + \gamma_{187} x^{187} + \gamma_{188} x^{188} + \gamma_{189} x^{189} + \gamma_{190} x^{190} + \gamma_{191} x^{191} + \gamma_{192} x^{192} + \gamma_{193} x^{193} + \gamma_{194} x^{194} + \gamma_{195} x^{195} + \gamma_{196} x^{196} + \gamma_{197} x^{197} + \gamma_{198} x^{198} + \gamma_{199} x^{199} + \gamma_{200} x^{200} + \gamma_{201} x^{201} + \gamma_{202} x^{202} + \gamma_{203} x^{203} + \gamma_{204} x^{204} + \gamma_{205} x^{205} + \gamma_{206} x^{206} + \gamma_{207} x^{207} + \gamma_{208} x^{208} + \gamma_{209} x^{209} + \gamma_{210} x^{210} + \gamma_{211} x^{211} + \gamma_{212} x^{212} + \gamma_{213} x^{213} + \gamma_{214} x^{214} + \gamma_{215} x^{215} + \gamma_{216} x^{216} + \gamma_{217} x^{217} + \gamma_{218} x^{218} + \gamma_{219} x^{219} + \gamma_{220} x^{220} + \gamma_{221} x^{221} + \gamma_{222} x^{222} + \gamma_{223} x^{223} + \gamma_{224} x^{224} + \gamma_{225} x^{225} + \gamma_{226} x^{226} + \gamma_{227} x^{227} + \gamma_{228} x^{228} + \gamma_{229} x^{229} + \gamma_{230} x^{230} + \gamma_{231} x^{231} + \gamma_{232} x^{232} + \gamma_{233} x^{233} + \gamma_{234} x^{234} + \gamma_{235} x^{235} + \gamma_{236} x^{236} + \gamma_{237} x^{237} + \gamma_{238} x^{238} + \gamma_{239} x^{239} + \gamma_{240} x^{240} + \gamma_{241} x^{241} + \gamma_{242} x^{242} + \gamma_{243} x^{243} + \gamma_{244} x^{244} + \gamma_{245} x^{245} + \gamma_{246} x^{246} + \gamma_{247} x^{247} + \gamma_{248} x^{248} + \gamma_{249} x^{249} + \gamma_{250} x^{250} + \gamma_{251} x^{251} + \gamma_{252} x^{252} + \gamma_{253} x^{253} + \gamma_{254} x^{254} + \gamma_{255} x^{255} + \gamma_{256} x^{256} + \gamma_{257} x^{257} + \gamma_{258} x^{258} + \gamma_{259} x^{259} + \gamma_{260} x^{260} + \gamma_{261} x^{261} + \gamma_{262} x^{262} + \gamma_{263} x^{263} + \gamma_{264} x^{264} + \gamma_{265} x^{265} + \gamma_{266} x^{266} + \gamma_{267} x^{267} + \gamma_{268} x^{268} + \gamma_{269} x^{269} + \gamma_{270} x^{270} + \gamma_{271} x^{271} + \gamma_{272} x^{272} + \gamma_{273} x^{273} + \gamma_{274} x^{274} + \gamma_{275} x^{275} + \gamma_{276} x^{276} + \gamma_{277} x^{277} + \gamma_{278} x^{278} + \gamma_{279} x^{279} + \gamma_{280} x^{280} + \gamma_{281} x^{281} + \gamma_{282} x^{282} + \gamma_{283} x^{283} + \gamma_{284} x^{284} + \gamma_{285} x^{285} + \gamma_{286} x^{286} + \gamma_{287} x^{287} + \gamma_{288} x^{288} + \gamma_{289} x^{289} + \gamma_{290} x^{290} + \gamma_{291} x^{291} + \gamma_{292} x^{292} + \gamma_{293} x^{293} + \gamma_{294} x^{294} + \gamma_{295} x^{295} + \gamma_{296} x^{296} + \gamma_{297} x^{297} + \gamma_{298} x^{298} + \gamma_{299} x^{299} + \gamma_{300} x^{300} + \gamma_{301} x^{301} + \gamma_{302} x^{302} + \gamma_{303} x^{303} + \gamma_{304} x^{304} + \gamma_{305} x^{305} + \gamma_{306} x^{306} + \gamma_{307} x^{307} + \gamma_{308} x^{308} + \gamma_{309$$

$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2} \right) = 1$

• 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 99

(चाल) सुकीं विचारों कुणी हका ।
अशीं मेढरे बनू नका ।
गेल्या गोष्टी स्मरू नका ।
गन काळाचा शोक पुका ।

- पुढचा भासो कितिहि मुखाचा काळ, भरवसा धरू नका ॥
असाग जीवित केवळ ० ॥

२

जाते घडि ही अपुली माधा, करा काय ते अता करा ॥
बिनामचे रस द्या रे हस्तिनी ठेवा भाव पुरा ॥
योग महात्मे हाउने गेले, क्षण याचे पद जरा ॥
आपण त्याच्याममान व्हावे हाच न पड नाच खरा ॥
जग हे त्यजिता भवसागरिच्या वाळवंटिवर तरी जरा ॥
चांगलें जे जे करूं नये तेव त्याचा मार्ग बरा ॥
जीवित-सागर दुस्तर भाडा त्यातुन जाण्या रेल निरा ॥
खटपट करिनी, गोते खानी निगड होउनि जाय पुरा ॥
अशा नांवां जे जे आहेत ते ते वाचू नका ॥
कोणि म्हणावे नादा म्हणुनी ? येदूज न्य रा वाग बरा ॥

(चाल) उडा उडा, तर निजू नका ।
'होइल केमे' म्हणू नका ।
कशाहि विज्ञा भिऊ नका ।
दीर्घाचोगा मोडू नका ।

'धीर धरी तों गर्भार' असे शिक्षा शिक्षा रे विमरू नका ॥
असार जीवित केवळ ० ॥
हरी ना० थापटे

(चाल) सुकीं विचारीं कुणी हका ।
 अशीं मेढरे वनू नका ।
 गेल्या गोष्टी स्मरू नका ।
 गन काळाचा शोक दुका ।

- पुढचा भासो कितिहि मुखाचा काळ, भरवसा धरू नका ॥
 असार जीवित केवळ० ॥

जाते घडि ही अपुली माधा, करा काय ते अता करा ॥
 चित्तमये रस द्या रे हविवरी ठेवा भाव पुरा ॥
 योग महात्मे हाउने गेले, चरित्र याचे पढा जरा ॥
 आपण त्याच्याममान व्हावे हाच सगळ्यांचा स्वरा ॥
 जग हे त्यजिता भवसागरिच्या बाळवंटिवर तरी जरा ॥
 चांगले उद्देशे ठरवू असावे जेव्हा सगळेच मार्ग बरा ॥
 जीवित-सागर दुस्तर भाडा त्यातुन जाण्या रेल निरा ॥
 खटपट करिनी, गोने स्वानो निगझ होउनि जाय पुरा ॥
 अशा नांवांनी जग जगू नये, येंद्रज न्यायाचा वारा ॥

(चाल) उडा उडा, तर निजून नका ।
 ' होइल केमे ' म्हणून नका ।
 कशाहि विज्ञा भिऊ नका ।
 दीर्घायोगा भोंदू नका ।

' धीर धरी तों गर्भार ' असे शिक्षा शिक्षा रे विमरू नका ॥
 असार जीवित केवळ० ॥
 हरी ना० धापटे

ऋषिकुमार—(पाईपाईने) अरे कुमाग, लवा, घोडा घोडा म्हणून म्हणताना तों,—तो आज आम्ही आता प्रत्यक्ष पाहिला !

लव—घोडा घोडा हा शब्द कोशामध्ये पशुवर्गात आला पुढमकरणाने आढळतो बरे तो रमा कमा आहे रे ?

ऋषिकुमार—कसा आहे तें मागू ?

(शार्दूल०) माग पुच्छ विशाल व्यास अमुनी, ते सारखे हालतें, अहं मान संकश लाव, सुरही चारी पर्दा चार ते,

पण ते मागावे किती बुरा ' चल, भाव आपण जाऊनच पाहू. (लवाच्या आगावने कृष्णाजिन व त्याने हात धरून व्यास नेतात.)

ऋषिकुमार—(श्यामकणें वारू फिरत आहे त्याकडे बोट दाखवून) कुमाग तें पहा कमा छान दिमतो तो !

लव—पाहिला, आणि समजलाहा. अरे, हा अश्वमेधाचा घोडा !

ऋषिकुमार—' रे रत रे रते मग्नवले ' ?

लव—अ. भूमिगत, तुम्हाला त्या कडून व नाहा का शिकला ! तुम्हाला दिमत नाही ' त्याला मग्नवलेवाकरिता कवचे घातलेले, भाळे धागलेले आणि भाजे बांधलेले शंभर शंभर वीर आहेत ते ! मी म्हणतो हे गंगे वाटत नमेल, तर जाऊन त्याम विचारा.

ऋषिकुमार—अहो योंवता, हा घोडा असा मोकळा का सोडिला आहे ? आणि तुम्ही न्याय्यभावर्ता का ?

लव—(इष्टेने-आपणाशांच) हा ! अश्वमेध म्हणजे सर्व पृथ्वी विजयान्या कोणी क्षत्रिदानें कार्कीच्या क्षत्रियाम जिंविण्याचे चिन्ह होय

ऋषिकुमार—(पाईपाईने) अरे कुमारा, लवा, घोडा घोडा म्हणून म्हणताना तों, —तो आज आम्ही आता प्रत्यक्ष पाहिला !

लव—घोडा घोडा हा शब्द कोशामध्ये पशुवर्गांत आणि पुद्गलकरणांत आढळतो. वेग तो रमा कमा आहे रे ?

ऋषिकुमार—कसा आहे तें मागू ?

(शाईल०) माग पुच्छ विशाल त्यास अमुनी, ते सारखे हालतें, आहे मान मंकाश लाव, सुरही चारी पर्दा चार ते,

पण ते मागाचे किती घुब ' चल, धाव आपण जाऊनच पाहू. (लवाच्या आगावने कृष्णाजिन व त्याने हात धरून त्यास नेतात.)

ऋषिकुमार—(इयामकां वार फिरत आहे त्याकडे बोट दाखवून) इयाम ते पहा कसा हात दिमनो तो !

लव—पाहिला, आणि समजलाहा. अग, हा अश्वमेधाचा घोडा !

ऋषिकुमार—' रे रान ' रे मरणाचे ?

लव—अ. भुवना, तुम्हा त्या कडून व नाहा का शिकला ! तुम्हाला दिमन नाही ' त्याला सांभाळत्याकरिता कवचे घातलेले, भाळे घातलेले आणि भाते बायलेले शंभर शंभर वीर आहेत ते ! मी म्हणतो हे गंगे वाटत नसेल, तर जाऊन त्यास विचारा.

ऋषिकुमार—अहो योंवता, हा घोडा असा मंकाळा का सोडिला आहे ? आणि तुम्ही न्याय्यभावना का ?

लव—(इंध्येने-आपणाशीच) हा ! अश्वमेध म्हणजे सर्व पृथ्वी विजयान्या कोर्ना हविदानें बाकीच्या हवियाम निविन्याचे चिन्ह होय

[illegible]

३१ वांशनाभृग.

॥ १ ॥ गणेशाय नमः ॥ १ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ २ ॥ गणेशाय नमः ॥ २ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ३ ॥ गणेशाय नमः ॥ ३ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ४ ॥ गणेशाय नमः ॥ ४ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ५ ॥ गणेशाय नमः ॥ ५ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ६ ॥ गणेशाय नमः ॥ ६ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ७ ॥ गणेशाय नमः ॥ ७ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ८ ॥ गणेशाय नमः ॥ ८ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ ९ ॥ गणेशाय नमः ॥ ९ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ १० ॥ गणेशाय नमः ॥ १० ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

राहून अध्ययन पुर केल्यावर मोठमोठ्या विद्वानांशी वाद करीत, करीत तो आपल्या गावी परत आला.

वामन मूढाचा द्वैतवादी भाष्यसांप्रदायी वैष्णव होता. पुढे तो महापंडित बनला, तेव्हा त्याच्याठायीं विद्येचा मोठा गर्व उत्पन्न झाला. त्यामुळे 'विद्या विवादाय' असें होऊन तो ठिकठिकाणच्या दंडितां, पणामव करीत व विनयपत्रे घेत चालला. द्वैतमतवादी अभिमानी होता. एकदां प्रवासांत नदीच्या कांठीं भासला तो ध्यानस्थ बसला असता, जाल्ळ अधिक होऊन मग पण वामन कदा वैष्णव असल्यामुळे प्रत्यक्ष शिवता येईना! त्या वेळीं पतीचें ध्यान व मादसली. हसण्याचें कारण वापनानें वि ते सांगितले. तेव्हा द्वैतमताविषयी होऊन, आग्नी नृसिंहगण व शेवटीं अद्वैताचा अवलंब केल्या, व त्याच्या उच्च लागला.

वामन उक्तम् २१ ॥
 अहिली. पशु मगाट न ॥
 मयानील भावार्थ साधरण ॥
 ईश्वरमतीर्षी नालमा उल्लस
 कर्तन समृद्धन मिश्रण
 निरय मगल ॥ २२ ॥
 प्रतिपादिते अहिल
 वचनन कोटि का
 इत्यदि दोन दि

राहुन अध्ययन पुरे केल्यावर मोठमोठ्या विद्वानांशीं वाद करीत करीत तो आपल्या गावीं परत आला.

वामन मूळचा द्वैतवादी भावसांप्रदायी वैष्णव होता. पुढे तो महापंडित बनला, तेव्हा त्याच्याठायीं विद्येचा मोठा गर्व सत्त्व झाला. त्यामुळे 'विद्या विवादाय' असें होऊन तो डिगडिगणध्या होऊन, पगमव करीत व विनयपत्रे घेत चालला. द्वैतमतावादी अहिमानी होता. एकदां प्रवासांत नदीच्या कांठीं भात तो घ्यायला बसला असता, जाल अंधिह होऊन मुल्ले पण वामन ब्रह्म वैष्णव असल्यामुळे प्रत्यक्ष शिवता येईना। त्या वेळीं पतीनें ध्यान व मादसली. हसण्यानें कारण वापनानें वि ते सांगितले. तेव्हा द्वैतमताविषयी होऊन, आग्नी नुहागम व शेवटीं अद्वैताचा अवलंब कला, व त्याच्या करू लागला.

वामन उभय २१०१

कलहात होणे, व हा कलह दोन व्यक्तींतच नसून दोन जनसमूहांत अथवा साम्राज्य अमला, म्हणजे व्यापक युद्ध ही संज्ञा मिळते. व्यक्तिमात्राच्या कलहापासून हानि होणे निजपेक्षा असमर्थपट जास्त हानि पुढापासून होते. द्वेषामुळे कलह, वर्षादिन आणि हत्या ही आपल्या हातून घडताना द्याप्रमाणे महापातकांत गणिलेले पुष्कळ दोष घडण्यास लोभ, नव्हा व द्वेष व व्यापक असमर्थी क्रोड, हेच कारण होतात.

द्वेष व व्यापक दुष्ट परिणाम द्याचा उदाहरण पुराणातरी व इतिहासांत पुष्कळ आढळतात. उदा. गांधी गेष्ट ही की, ही द्वेषबुद्धि जगांत प्रत्येक समाजात व व्यक्तीत व्यक्त होती. असेच समाजात समाजातही द्वेष वेगळाच जातो. काही समाज व व्यक्ती द्वेष केव्हापासून घालण्याचे नाही, असे प्रतिपादन करतात, आणि स्वार्थसाधन हीच अगती आहे इतिवृत्त्यात मानिते.

४३. भारिष्टाधिपत्यां एक गोष्ट.

मुंबई उद्योगतंत्र मादगे येथे एक लहानसा बंगला बांधून एक गृहस्थ राहत होता. त्याने आपल्या बंगल्याकरिता एक लहानसा बाग आपल्या बंगल्याच्या बाजूने बनवून ठेविली होती.

एके दिवशी त्या गृहस्थाने बंगल्याच्या बाजूने आपल्या पत्नीस व ताच्या मुलाम घेऊन दूर गावी जाणे भाग पडले. जाताना त्याने बागची किडी आपल्या बायलेला दिली, व ती जवळ येण्यास सांगितली. बायलेने मातीबागही दिली दिलेली त्याच्या सौभाग्यात व ह्या, व त्याच्या मनाने लोभाने उच्च गाऊन त्यास घेगी करण्यास प्रवृत्त केले. सायंकाळी जेवणमाग आटीपल्यावर, सर्व घराची कच्चाकच तपासून मातीबाग आपल्या सोयीने निमाव्यात ठेवी. पडगातवळ जाले तो निळा आमोच्यामाचा भाग झाला.

कलहात होणे. व हा कलह दोन व्यक्तींमधून नसून दोन जनसमूहांत अथवा साम्राज्य अमला, म्हणजे व्यास पुढे ही संज्ञा मिळते. व्यक्तिमात्राच्या कलहापासून हानि होणे निजपेक्षा अमध्यपट जास्त हानि पुढापासून होते. द्वेषामुळे कलह, पर्याप्त आणि हत्या ही आपल्या हातून घडताना आपल्या महापातकात गणिलेले पुष्कळ दोष घडण्यास लोभ, तज्ज य दोष व त्याच अन्तर्भागात जोर, हेच सामण होतात.

द्वेष व त्याचे दुष्ट परिणाम यांचा उदाहरण पुराणातरी व इतिहासांत पुष्कळ आढळतात. गार्गी गेष्ट ही की, ही द्वेषबुद्धि जगांत प्रत्येक समाजार्थासाठी वस्तुतः व्यर्थ नसून अनेक समाजामात्रांतही द्वेष वेगळाच माजतो. काही समाज व कधीकधी द्वेष केल्यापासून घालण्याचे नाही, असे प्रतिपादन होताना, आणि स्वार्थसाधन हीच अगतीत इतिवृत्त्यात मानित न

४३. भारिष्टार्थपर्याप्त एक गोष्ट.

मुंबई उद्भवलेल्या मादगे गेष्ट एक लहानसा बगला वांगून एक मुद्दमाला... भारिष्टार्थपर्याप्त एक लहानसा... आपल्या... फक्त शिवली होती.

एक उदाहरण त्या मुद्दमाला... भारिष्टार्थपर्याप्त आपल्या पत्नीस व ताच्या मुलाम घरी असून दूर गावी जाणे भाग पडले. जाताना त्याने गार्गीची किडी आपल्या बायकोजवळ दिली, व ती जवळ येण्यासाठी वतविले. मादगीवांगूनजवळ किडी दिलेली त्याच्या सैराफ्यात... व त्याच्या मनस लोभाने उचल गाऊन त्यास घोगी करण्यास प्रवृत्त केले. मादगीवांगून जेवणमाग आटोपल्यावर, सर्व घातकी कलहातून तपासून मादगीवांगून आपल्या सोलीत निजावयास गेली. पडंगानजवळ गेली, तो निळा आमोच्यामाचा भाऊ झाला;

[illegible]

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

सर्वांना निवडुनि हा गिपु तुला आतां वधू पाहतो,
 बैरा मोडुनि पाळ अध पिनरा टाकूनिया मान तो. ॥१॥

दुर्योधन—बरे, युद्ध मोडून मी कगवे तरी काय ?

गांधारी—जसें तुझा पिता आणि विदुर सांगतील, तसें कर.

संजय—असेच कगवे, महागज !

दुर्योधन—अजून मला दुसऱ्याचा विचार घेणे राहिले आहे काय ?

संजय—महाराज, जिवात जीव आहे तोपर्यंत यश मिळविण्याची
 इच्छा करणारानी शाहाण्या मणमाचा विचार घेतलाच पाहिजे

दुर्योधन—(रागाने) बरे तर, आपण शाहाणे आता काय
 योग्य म्हणून सांगाल, ते मी ऐकतो. बघा !

धृतराष्ट्र—बाळा संजय योग्य गोष्ट सांगत असता त्यावर
 रागवून काय फळ ? तू वः योग्य मानावर येऊनिल, तर मीच तें
 सांगतो ऐक

दुर्योधन—बरे आहे आपण मलाच काय ने !

धृतराष्ट्र—बाळा, तू फक्त मलाच बघा ? तू आता
 युधिष्ठिरास पसत असतील त्या अर्थावर त्याच्याशी संपेट करावा.

दुर्योधन—बाबा, आई पुत्रवत्सल म्हणून, संजय असमंजस
 म्हणून, असें सुशाल सांगत ! पण तुम्हालासुद्धा अशी कशी भुरळ
 पडला ? किंवा पुष्कळ मुलगे मेळ्याने आलेल्या दुखाचाच हा परिणाम
 असावा ! बाबा, जेव्हा मला जेव्हा अमता प्रत्यक्ष वासुदेवानें
 केलेली शिक्षाई ज्याने नाकारिली, त्याच म्या दुर्योधनानें, आता भीष्म,
 द्रोण, व अमर्य माडलिक राजे यांचा अत डोळ्यांनी समक्ष पाहून,
 केवळ स्वशरीर संभाळण्याच्या इच्छेने, अभिमानी पुर्यास ठाज

100

1

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

[illegible]

51

9.

741

$$\int_{-\infty}^{\infty} \delta(x) dx = 1$$
[illegible]

बोझ

‘मा’ इति च न भवेत् ‘अ’ इति च न भवेत् ‘अ’ इति च न भवेत् ‘अ’ इति च न भवेत्

५. ~" स शान्ता वी" ॥ इ. उत मरुताई कृसाताइम प्दमते, "वाय

कै- - ड. नृ नर तिरुनवन्मल मागमास ५४ लागरीम ' वा. १५-१॥

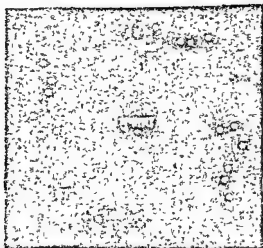
[illegible][illegible]

ବିନ ପାଞ୍ଜି ଆପୁଏ ଝୁଲ ଯାଏ ବଡ଼ ଖାଲ ଖିନି

गुणशालां पश्यन् आदि, ते मोक्षं नयन्

॥ १ ॥ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ਸਾਹਿਬ,

5.4

13

•

1

बाप म्हणाला, "बाप, मी तुम्हा मागतो. बागेच्या द्या देण
काय वाचामून विहीर किती अंतरावर आहे हे प्रथम ठरवू. ही अंतरे
मुमा २५ व ३५ फूट मागल. माता तुझ्या नकाशाच्या
प्रमाणानुसार द्या आल्या घेऊन, नकाशातील देण दोन चौकरी मध्य
मधून दोन वर्गुळे काढ; ही वर्गुळे नकाशावर ज्या ठिकाणी ठेविली,
ती विहिरीची जागा समजा. "

प्रभाकर—बाबा, काय हा ही मोठा माह ! एक नवी भोजणी
अमनी तर एकच वर्गुळ काढितो आहे समेत, पण तेवढ्याने विहीर
अभयवाच ठिकाणी काढावी हे समजले नसते. द्यामुळे दोन मांध्या
भोजाच्या लागल्या. बाबा, मागे वेगळे नकाशावर काढितानाही
दोनदोन मांध्या भोजाच्या लागून अमनाळ, नाही बरे ?

बाप—हो; त्या मांध्या भोजाच्या ते तुम्हा मागतो. द्या नारिंगाच्या
मुवावर व त्याच्या विपुववृत्तावर टाकण्या रोवू. तसेच एक धुव व
विपुववृत्त द्याच्यामध्ये कोटितरी ही बूट रोवू. माता ही बूट फांटे
आहे हे ठावू. प्रथम द्या खुंनून जाणारी व विपुववृत्ताशी समान
अशी टाचण्याची एक ओळ तयार करू. ही माट विपुववृत्तापासून
किती अंतरावर आहे ते आपणास सहज मागते. "

प्रभाकर—पण एवढ्याने आपले काम होईल का ?

बाप—नाही; म्हणून आता दोन्ही मुवांनून जाणारी टाचण्याची
एक ओळ करू. द्या ओळीपासूनही आपली बूट किती अंतरावर आहे
ते ठरविता येईल. ही दोन अंतरे कळली, म्हणजे आपले काम झाले.

प्रभाकर—शाळतील नकाशावर ज्या चढ्या आडच्या रेषा
काढिलेल्या असतात, त्यांचा उपयोग काय असावा ते आता माझ्या
लक्षात आले. १ तास जागा करून घ्या मोठ्या पुण्यावर द्या रेषा
कशा काढिता ये

बाप म्हणाला, "बाबा, मी तुला सांगलो. बागेच्या द्या दोन
कोण बाभामून विहीर किती अंतरावर आहे हे प्रथम ठरवू. ही अंतरे
मुमां २५ व ३५ फूट आणता. आता तुझ्या नकाशाच्या
प्रमाणप्रमाणे द्या लांब्या घेऊन, नकाशातील देण दोन कोपरे मध्य
मधून दोन यंत्रे ठेवा; ही यंत्रे नकाशात ज्या ठिकाणी ठेविली,
ते विहीरिणी आता मजता आहे."

प्रभाकर—बाबा, काय हा ही मोठ आह! एक नवी मोठशी
अमनी तर एवढी यंत्रे ठेवावितो आता प्रमते, पण तेवढ्याने विहीर
अमक्याच ठिकाणी काढावी हे समजले नसते. द्यामुळे दोन लांब्या
मोजाच्या लागल्या. बाबा, मागे वगे नकाशावर काढितानाही
दोनदोन लांब्या मोजाच्या लागून अमनाळ, नादा वर ?

बाप—हो; त्या लांब्या कोणत्या ते तुला सांगलो. द्या नारिंग्या
मुवावर व त्याच्या विपुववृत्तावर टाचण्या रोवू. तसेच एक धुन व
विपुववृत्त द्याच्यामध्ये कोटितरी ही चूक रोवू. आता ही चूक सोडून
आहे हे ठरवू. प्रथम द्या भुंक्कून जाणारी व विपुववृत्ताशी समान
अशी टाचण्याची एक ओळ तयार करू. ही ओळ विपुववृत्तामून
किती अंतरावर आहे ते आपणास सहज सांगता येईल.

प्रभाकर—पण एवढ्याने आपले काम होईल का ?

बाप—नाही; म्हणून आता दोन्ही भुंक्कून जाणारी टाचण्याची
एक ओळ करू. द्या ओळीपासूनही आपली चूक किती अंतरावर आहे
ते ठरवितो येईल. ही दोन अंतरे कळली, म्हणजे आपले काम झाले.

प्रभाकर—शाळतील नकाशावर ज्या उभ्या आढळ्या रेषा
काढिलेल्या असतात, त्यांचा उपयोग काय असावा ते आता माझ्या
लक्षात आले. पण बाबा, हा एवढ्या मोठ्या पृष्ठावर द्या रेषा
कशा काढिता येतात ?

अशी एक मोठी सडक मुंबईहून निवून, नाशीक, धुळे व इंदूर
ह्या शहरावरून आग्यास गेली आहे. दुमरी कलकत्याहून निवून,
यनाम, लखनौ, बरेली व लाहोर ह्या शहरावरून पेशावरान्त गेली
आहे. तिसरी मद्रासेहून निवून मच्छलीपट्टण, विजगापट्टण, मंदरा
व कटक ह्या शहरावरून कलकत्यास गेली आहे. चौथी पुण्याहून
निवून मानाग, कोल्हापूर, वेळगांव, धारवाड व बंगलोर ह्या
शहरावरून मद्रासेस गेली आहे. द्वाशिवाय ह्या मुख्य सडकस
जोडणाऱ्या इतर अनेक सडका आहेत.

इ० स० १८५३ साली ह्या देशात लोखंडी रस्ता बांधला, व
मुंबईहून टाण्यापर्यंत प्रथम आगगाडी मुरू झाली. त्या वेळी लाई
टल्हौर्मी हे मज्दूर जनरल होते, त्यांच्या हानून लोखंडी सडक
बांधण्याने काम मुरू करण्याचा समारंभ झाला. ह्या देशात
वीसवर्षास हजार मैल लांब आगगाडीचा रस्ता तयार होऊन मुरू
झाला आहे. ह्यामुळे आता हिंदुस्तानातील बहुतेक मोठ्या शहरां
आगगाडीने जाता येते व माल पाठविता येतो.

मुंबईहून पेशावर १५८३ मैल, कलकत्ता (नागपूर मार्गाने)
१२२१ मैल, दिल्ली ९८२ मैल आणि मद्रास ७९४ मैल आहे. ह्या
शहरां आगगाडीने जाण्यास अनुक्रमे ६२, ४५, ३२ व ३३ तास
लागताने मद्रासे प्रवास करण्यापेक्षा आगगाडीने प्रवास करणे
तसेच जाणे व येणे, स्वस्तही पडते. आगगाडीच्या निमण्या वर्गाचा
दर प्रत्येक पेशास बहुतकरून केवळ २३ पै आहे. आगगाडीने माल
पाठविण्यासही खर्च कमी लागतो; ह्यामुळे मीठ, कापड, धान्य व
इतर विचित्र स्वस्त दराने विकता येतात.

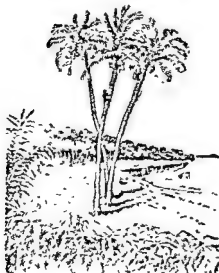
अशी एक मोठी सडक मुंबईहून निघून, नाशिक, धुळे व इंदूर
 द्या शहरावरून आप्यास गेली आहे. दुसरी कलकत्याहून निघून,
 वनाम, लखनौ, बरेली व लाहोर द्या शहरावरून पेशावरस गेली
 आहे. तिसरी मद्रासेहून निघून मच्छलीपट्टण, विनगापट्टण, मंगर
 व कटक द्या शहरावरून कलकत्यास गेली आहे. चौथी पुण्याहून
 निघून मानास, कोल्हापूर, बेळगांव, धारवाड व बंगलोर द्या
 शहरावरून मद्रासेस गेली आहे. धाशिराय द्या मुख्य सडकस
 जोडणाऱ्या इतर अनेक सडका आहेत.

इ० स० १८५३ साली द्या देशात लोखंडी रस्ता बांधला, व
 मुंबईहून ठाण्यापर्यंत प्रथम आगगाडी मुरू झाली. त्या वेळी लाई
 डलहौसी हे मन्ट्रनर जनरल होते, त्याच्या हातून लोखंडी सडक
 बांधण्याचे काम मुरू करण्याचा समारंभ झाला. इ० द्या देशात
 बीसवार्धस हजार मैल लांब आगगाडी'न' रस्ता तयार होउन मुरू
 झाला आहे. द्यामुळे आता हिंदुस्तानातील बहुतेक मोठ्या शहरां
 आगगाडी'न जाता येने व माल पाठविता येने.

मुंबईहून पेशावर १५८३ मैल, कलकत्ता (नागपूर मार्गेने)
 १२२१ मैल, दिल्ली ९८२ मैल आणि मद्रास ७९४ मैल आहे. द्या
 शहरां आगगाडीने जाण्यास अनुक्रमे ६२, ४५, ३२ व ३३ तास
 लागतात. सडकने प्रवास करण्यापेक्षा आगगाडीने प्रवास वर्ण
 त १०० व १०० न समून, स्वस्तही पडने. आगगाडीच्या निमऱ्या वर्णाचा
 दर प्रत्येक प्रवास बटूनकरून केवळ २३ पै आहे. आगगाडीने माल
 पाठविण्यासही सर्व कमी लागतो; द्यामुळे मीठ, कापड, धान्य व
 इतर निव्वन स्वस्त दराने विव्ता येतात.

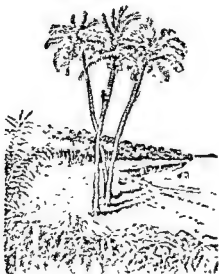

८३. नारळ व धाभूळ.

नारळ—कोरफण न द्या कनाच्य म नारळी कार होतात. देशात कोडे कोडे ही झाड दृष्टीस पडतात, पण विगळी. या झाडाचा मूळ मोठेच मोठे पत्रांमण्डू हात वाढतो, व त्याला पाषा येत नाहीत शेज्याला पत्रात बीज सावळ्याचा म्हणजे पानाचा सुसका झमतो पेश झाल्यापसून नारळ एक होण्यास एक वर्ष लागते. त्यान पेशाला पानपसून पत्रास नारळाचा पड येतो, त्याला पेंड म्हणजेच ठणम असली, तर पेंडेक झाडापासून दूरमाळ न देनाच नारळ मिटवत चागल्या जोमदार नारळीस वर्षेवर्षेन वळे देतात.

८३. नारळ व बाभूळ.

नारळ—कोरणा नदी किनार्यास नारळां पार होतात. कोडे कोडे ही आड दृष्टीस पडतात, पण विंगळी. या झाडा मोठ्या मोठे पत्रांमधून हात वाढतो, व त्याला पाषा येत शेक्याला पत्रां नीम भावक्याला म्हणजे पत्रांवा सुपका येथे भावक्यांमून नारळ एक होण्यास एक वर्ष लागते. शेक्याला पत्रांमून पत्रांम नारळांवा पड येतो, त्याला पेंड नमून नमून असली, तर पेंडेक झाडांमून दरमाळ देवर्जा नारळ मिळवत चगव्या जोमदार नारळीस शरीरदेव पळे देतात

धागा काढून आपणभोंवतीं तो गुंडाळून गुंडाळून ते त्या मळ
बिछान्यावर झोपी जातात पुढे मुंगारे नीत आटवल्यानीं ते जागे
हाऊन पतंगाच्या रूपाने कोशातून बाहेर पडतात. बाहेर पडले म्हणजे
ते नाचू बागदू लागतात, जणू काय आपण एकदाचे तुमंगानून मुल्लो
म्हणून त्यांना आनंदच येतो. या स्थितीत त्यांना पंम असतात,
व पंम ना न जूर पर भ्रमतात काही वेळाने त्याच्यातील माथा
अडी घालतात एक एक माडी चारचारशे अडी घालते ! अडी
घातल्यावर नम व माथा सर्व मळून जातात अमा ह्या किड्याचा
जीवनचक्रात आता यचा चार स्थित्यंतरे होतात :- १ अडी, २
नरबंट, ३ कोशावस्था व ४ पतंग अथवा फुल-पाखर. ह्या चांगडी
स्थिति वरील चित्रात दाखविण्या आढेत खेरीज, उजव्या आंगम
कोशावस्थेत हा किडा असतो कोशाचा उभा काप दाखविळा आढे.

काही देशात रेशमांचे किडे पाळण्याकरिता निरनिराळ्या खोल्याच
केलेल्या असतात. त्या खोल्यात कापड पसरून ठेवितात व त्यावर
पतंग अडी घालतात. भड्यातून मुबबट बाहेर निघाले म्हणजे
त्यांना तुर्तीचा पाने खावय लागतात.

ह्या किड्याचा कोशातील तनुमय बिजना म्हणून जो वर सांगितला,
तोच आपले रेशीम हांय कोशातून बाहेर पडताना पतंग तनु
तोडून बाहेर पडतात, त्यामुळे रेशीम निरुपयोगी होतें. ह्याकरिता
पतंग बाहेर पडण्यापूर्वीच कोश आधणाच्या पाण्यात टाकवा लागतो.
असे केल्याने कोशातील किडे मरतात, आणि त्यातील चिकट पदार्थ
व मळ धुपून जाऊन स्वच्छ व सबंध रेशीम हाती लागते. नंतर
ते रेशीम राहोटावर घेऊन त्याच्या लडी करितात.

धागा काढून आपणभोंवतीं तो गुंडाळून गुंडाळून ते त्या मळ
 बिछान्यावर झोपी जातात पुढे मुंगारे नील आठवड्यानीं ते जागे
 हाऊन पतंगाच्या रूपाचे कोशांनून बाहेर पडतात. बाहेर पडले म्हणजे
 ते नाचू बागदू लागतात, जणू काय आपण एकदाचे तुरुंगातून सुटलो
 म्हणून त्यांना आनंदच होतो. या स्थितीत त्यांना पंख असतात,
 व पंख ना न जुरू पंख असतात. काही वेळाने त्यांच्यातील माथा
 अडी घालतात. एक एक मादी चारचारशे अडी घालते ! अडी
 घातल्यावर नव व माथा सर्व मळून जातात. अमा ह्या किड्याचा
 जीवनचक्रात आठ यचा चार स्थित्यंतरे होतात :- १ अडी, २
 नरबंट, ३ कोशावस्था व ४ पतंग अथवा कुल-याखर. ह्या चांगदी
 स्थिति वरील चित्रान दाखविण्या आदेत. खेरीज, उजव्या आंगाम
 कोशावस्थेत हा किडा असता कोशाचा उभा काप दाखविऊ आडे.

काही देशात रेशमांचे किडे पाळण्याकरिता निरनिराळ्या खोल्याच
 केलेल्या असतात. त्या खोल्यात कापड पसरून ठेवितात व त्यावर
 पतंग अडी घालतात. अद्यांतून मुगबट बाहेर निघाले म्हणजे
 त्यांना तुरीचा पंख खावय ! ! घालतात.

ह्या किड्याचा कोशातील तनुमय बिजना म्हणून जो वर सांगितला,
 तोच आपले रेशीम हाय कोशातून बाहेर पडताना पतंग तनु
 सोडून बाहेर पडतात, त्यामुळे रेशीम निरुपयोगी होतें. ह्याकरिता
 पतंग बाहेर पडण्यापूर्वीच कोश आपणाच्या पाण्यात टाकावा लागतो.
 असे केल्याने कोशातील किडे मरतात, आणि त्यातील चिबूट पदार्थ
 व मळ धुपून आऊन स्वच्छ व सवध रेशीम हाती लागते. नंतर
 ते रेशीम राहाटेवर घेऊन त्याच्या लडी करितात.

२० शक्ताम

२१ कल्याण

२२ धनक

२३ उदयपैरी

२४ व्याख्या

२५ शक्ते,

२६ शिव

२७ शक्त

२८ शक्ति

२९ शक्ति.

३० व्याख्या

३१ व्याख्या

३२ शक्ति

३३ शक्ति आहे.

३४ व्याख्या

३५ शक्ति आहे मोठ्या

३६ शक्ति आहे यकृत विवर्द्ध

३७ शक्ति आहे गुळगुळीत आणि

३८ शक्ति आहे लहान शक्ति आहे वनलेला आहे.

३९ शक्ति आहे शक्ति शक्ति शक्ति आहे.

४० शक्ति आहे शक्ति शक्ति शक्ति आहे

४१ शक्ति आहे शक्ति शक्ति शक्ति आहे.

